

УДК 339.187

Андрій Оксентюк, Володимир Владика

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ НАЦІОНАЛЬНОГО РИНКУ БУДІВЕЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ

Andrij Oksentyuk, Volodimir Vladika

FEATURES OF SUSTAINABLE FUNCTIONING ENSURING OF ENTERPRISES OF NATIONAL BUILDING MATERIALS MARKET

Про стан економіки будь-якої держави можна судити за обсягами капітального будівництва, тому промисловість будівельних матеріалів справедливо називають індикатором інвестиційної активності. Адже з розвитком будівельної галузі будуть розвиватися: виробництво будівельних матеріалів і відповідного обладнання, машинобудівна галузь, металургія та металооброблення, нафтохімія, виробництво скла, деревообробна і фарфоро-фаянсова промисловість, транспорт, енергетика тощо. Як ніяка інша галузь економіки, будівництво сприяє розвитку підприємств малого бізнесу, особливо того, який спеціалізується на оздоблювальних і ремонтних роботах, на виробництві та встановленні вбудованих меблів тощо. Ріст будівельної галузі неминуче викликає економічний ріст у країні та виникнення необхідних умов для розв'язання багатьох соціальних проблем. Але на сучасному етапі її розвитку говорити про будь-яку конкурентоспроможність цієї галузі не представляється можливим.

Сучасна промисловість будівельних матеріалів – це комплексна галузь, яка містить у собі більше двадцяти самостійних підгалузей, багато з яких, у свою чергу, нараховують у своєму складі кілька видів виробництв, при цьому кожна підгалузь утворює свій ринок, який функціонує самостійно, утворюючи у сукупності загальний ринок будівельних матеріалів. По ситуації у будівельному комплексі можна безпомилково судити про інноваційно-інвестиційні процеси, які відбуваються в економіці країни. Промисловість будівельних матеріалів є великою складовою економіки будь-якої країни. Ця галузь, будучи основною матеріальною базою для будівельного комплексу, істотно впливає на темпи зростання в інших галузях економіки та соціально-економічний стан суспільства у цілому. Промисловість будівельних матеріалів включає виробництво основних видів будівельних матеріалів – цементу, цегли та інших стінових матеріалів, бетону та бетонних конструкцій, азбоцементних виробів, плитки керамічної, брущатки, теплоізоляційних матеріалів, покрівельних матеріалів і багатьох інших.

Асортимент та якість продукції вітчизняних виробників не завжди задовольняє потреби сучасного будівництва. Суттєве відставання обумовлене недостатнім технічним рівнем виробництва, для підвищення якого необхідні інноваційні та інвестиційні проекти. Сучасний стан будівельної галузі переживає глибоку та затяжну кризу. Мабуть, жодна з галузей народного господарства не пережила такого значного спаду, як будівельна індустрія, і особливо її найбільший сегмент – житлове будівництво. Світова фінансова криза, що вдарила по ринку нерухомості в багатьох країнах, відгукнулася в Україні заморожуванням будівництва, падінням цін на квартири, згортанням іпотечних програм та інших форм фінансування галузі. Незважаючи на високу капіталізацію, фінансова криза в інших галузях змушує у терміновому порядку знижувати ціни на такий товар для забезпечення отримання необхідних коштів. Проблеми у суміжних сферах вже не впливають на ціновий обвал на ринку нерухомості. Якщо раніше ситуація у будівельній сфері й у виробництві будівельних матеріалів розглядалася як причина тих чи інших змін на ринку нерухомості, то сьогодні цей ринок йде своїм шляхом і падає більш значними темпами, ніж інші галузі. Головними факторами кризи стали: штучне збільшення

доступності іпотечних кредитів за рахунок зниження вимог до платоспроможності позичальників і якості кредитних продуктів; стійка тенденція до зниження цін на житло.

На сьогодні перед нами стоїть два стратегічних завдання: збереження існуючого ринку експорту будматеріалів з країнами СНД; підвищення якісних показників вітчизняних будівельних матеріалів до європейських стандартів з метою їх імпортозаміщення та збільшення обсягів експорту до країн ЄС. Для подальшого розвитку галузі з виробництва будматеріалів потрібні інвестиції та новітнє технологічне обладнання. Сектор будівельних матеріалів є інвестиційно привабливим як для вітчизняних, так і для закордонних інвесторів. Така інвестиційна привабливість зумовлюється покращенням макроекономічної ситуації в Україні, наявністю сировинної бази, розвитком сектору торгівлі будматеріалами та зростанням обсягів капітального будівництва. Найбільша кількість інвестицій походить з Німеччини, Італії, Франції, США та острівних країн. Проте кількість інвесторів та розміри інвестицій все ще є недостатніми, внаслідок недосконалості обладнання існуючих підприємств, недостатньої стабільності політичної ситуації, високих податків, відсутності системи страхування інвестицій, недосконалості державної політики щодо стимулювання та захисту інвестицій. Зазвичай інвестори віддають перевагу створенню нових підприємств для виробничих цілей, відкриттю своїх філій та дочірніх підприємств, аніж реконструкції та модифікації старих об'єктів. Це пов'язано, в першу чергу, з невідповідністю існуючих об'єктів сучасним стандартам виробництва. Проте іноземні інвестори вкладають кошти також і в існуючі підприємства, модернізуючи їх, вводячи нові лінії виробництва, інвестують у розвиток роздрібною мережі, створення торгових марок та їх просування. Найбільш цікавими для іноземних інвестицій сегментами стали: сегменти виробництва виробів з пластмаси, скла, каоліну, цементу, сухих будівельних сумішей, керамічної плитки, виробів з гіпсу.

Основними засобами конкурентної боротьби на внутрішньому ринку є встановлення найбільш привабливої ціни, ефективне функціонування мережі збуту товару і краща, ніж у конкурентів, якість продукції. Збільшення товарного попиту на ринку реалізації будівельних матеріалів та, відповідно, його поступове зростання зумовлене підвищенням нормативних вимог до будівельних матеріалів та відповідним переоснащенням виробництв, що посилює конкуренцію вітчизняних товарів в ході реалізації цільових програм з будівництва об'єктів житлового та виробничого призначення. Для запобігання впливу фінансової кризи на діяльність будівельного ринку необхідно створити відповідні способи і шляхи її подолання. Експерти Асоціації будівельників України розробили комплекс заходів з підтримки житлового сектору економіки і сфери нерухомості, розроблених Асоціацією будівельників України. У його основу повинні бути покладені: концентрація державних фінансів на стратегічних напрямках, які забезпечують максимальну ефективність в плані мінімізації наслідків світової фінансової кризи і стабільний розвиток будівельного комплексу; стимулювання активності населення в плані збільшення його платоспроможного попиту; прискорення вирішення задач, поставлених, але не вирішених в попередній період, дійсним чином, які впливають на стабілізацію ситуації і динаміку виходу будівельного комплексу з кризи; стимулювання розвитку інфраструктурних проектів, які забезпечують модернізацію економіки і збільшують потенціал внутрішнього російського ринку товарів, робіт і послуг.

Взагалі деякі експерти ринку будівельних матеріалів виокремлюють декілька основних заходів, які можуть сприяти подоланню кризової ситуації в будівельній галузі: замороження тарифів монополій; кредитна підтримка компаній галузі (в першу чергу тих, які займаються будівництвом масового житла); збільшення обсягів фінансування будівельних проектів за рахунок коштів федерального і регіональних бюджетів; податкові послаблення для підприємств галузі; спрощення доступу до необхідних ресурсів (земельні ділянки, енергія, кредити).